

ל"ג בעומר עושים מקום במעגל

מערך פעילות הכנה לל"ג בעומר #מזכרה-לא-מזכרה

שאינן לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום: משנה אבות ד ג

קהל יעד

יסודי וחטיבה (אפשר להתאים גם לתיכון).

שימו לב: יש להתאים את ההנחייה לגיל וגודל הקבוצה.

משך

כ־60 דקות

ציוד

כיסאות במעגל, רמקול להשמעת מוסיקה (אם יש), הגדרות של "קומזיץ" ו"מעגל"

הקדמה לצורה/ צדריך

חגיגות ל"ג בעומר סביב המדורה מסמלות **חום, שייכות וקהילתיות**- ומהוות הזדמנות משמעותית לקידום ערכים של **הכלה, קבלה, שיתוף ואחריות הדדית**. עבור ילדים ובני נוער רבים, המדורה המסורתית של ל"ג בעומר עשויה להיות גם אתגר וגם הזדמנות: למצוא את מקומם בקבוצה וכן לפתוח את המעגל לאחרים.

משחקים המתנהלים בתוך **מעגל** הם דרך **חוויתית ועוצמתית** לדבר על שייכות והדרה, על מי נמצא בפנים ומי נשאר בחוץ, על הזמנה כנימה ועל **יצירת מרחב המאפשר לכל אחד ואחת להיות חלק**.

במערך זה תכגשו משחקי קבוצה "קלאסיים" ומוכרים היטב, המהווים קרקע פורייה לשיח חדש ומעמיק ושאלות נוקבות: איך נראה מעגל מכיל ולא מדיר? והאם נוכל, גם בל"ג בעומר הזה, להפוך את המדורה שלנו למעגל שיש בו מקום לכולם?

ליג בעווצר עושיק מקוק באעל

צהלך הפעילות

פתיחה: לצה צעגל?

נכניס את המשתתפים לנושא דרך פעילות תנועתית הממחישה את ההבדלים בין צורות קבוצתיות- ונייצר שיחה ראשונית על מיקום, ראות ושייכות.

① נבקש מהכיתה לעמוד, ונסביר: "עכשיו נשחק עם צורות – בכל פעם אנגיד צורה, ואתם תנסו כמה שיותר מהר לעמוד בצורה הזו". נתן הוראה אחת בכל פעם, בסדר הבא: שורה, משולש, מעגל.

② בין צורה לצורה נעצור לרגע של שיח קצר, לפני המעבר לצורה הבאה. נשאל: כמה היה קל או קשה להסתדר ככה? איך ידעתם לעמוד בצורה הזו? מה מגדיר את הצורה הזו? (מספר פינות, קווים ישרים, כיוון...) את מי אתם רואים טוב ואת מי קשה לכם לראות?

③ במעגל – לאחר שכולם עומדים במעגל, נזמין אותם להתבונן סביב ונשאל: איך ידעתם להסתדר ככה? מה שונה בעמידה הזו לעומת הקודמות? את מי אתם רואים עכשיו? האם מישהו מוסתר או מוחבא? (שימו לב שבמעגל אין פינות, אין התחלה או סוף, כולם שווים ורואים אחד את השני)

④ הגדרה משותפת – ביחד, נוביל את הקבוצה להגדרה פשוטה של המעגל: "מעגל הוא אוסף של נקודות הנמצאות במרחק שווה מהמרכז – וכולם יכולים לראות את כולם."

חלק ראשון בסאות צוסיקליים עם "טוויסט" (15 דקות)

① **משחק ראשון-** מנגנים מוסיקה, מסתובבים סביב כסאות כשחסר לפחות כסא אחד (בקבוצה גדולה אפשר מראש להוציא יותר). כשהמוסיקה נעצרת, כולם מנסים להתיישב ומי שנשאר בלי כסא נכסל ונעמד בצד. בכל סיבוב מורידים כיסא נוסף. נשחק כ-3 סבבים.

② **הטוויסט-** נשחק סבב נוסף: הפעם מבקשים מהקבוצה למצוא דרך לשלב את כולם, גם אם זה אומר לשבת על הברכיים, לעמוד ביחד, להצטופף. אם מישהו נשאר עומד, הקבוצה כולה מפסידה.

③ **שיח קצר-** איך זה הרגיש להיות מחוץ למעגל? איך נראית קבוצה ש"מוציאה החוצה"? איך נראית קבוצה ש"פותחת מקום"? למה אנחנו לא תמיד שמים לב או מתאמצים לשלב את כולם?

חלק שני "הרוח נושבת על פי ש..." (15 דקות)

① נשב במעגל. כל פעם מישהו אחד יעמוד באמצע ויגיד "הרוח נושבת על כל מי ש..." ויבחר אמירה שנכונה לגביו. כל הילדים שהמשפט נכון גם לגביהם קמים ובמהירות מחליפים מקומות. מי שנשאר עומד בלי מקום לשבת, הוא הבא שנעמד במרכז ואומר משפט. המשפטים יכולים להתייחס ללבוש (מי שלובש היום אדום, מי שיש לו סנדלים), לתכונות (מי שאוהב ספורט), או כל דבר אחר. בקבוצות בוגרות יותר אפשר לשלב שאלות שקשורות לזהות, העדפות, תחושת שייכות.

② **נפתח שיחה קצרה על המשחק-** מתי הרגשתם "שייכים"? מתי הבנתם שאתם שונים מאחרים- ומה הייתה התחושה? אילו משפטים גרמו לכולם לזוז? מתי הופתעתם לראות מישהו שקם? מה אנחנו לומדים על מה מחבר אותנו ומה מבדיל בינינו?

ליג בעוור עושים מקוק כמעט

חלק שלישי הזמנה לצעגל (15 דקות)

- ① משתתף עומד במרכז המעגל ואומר: "אני מזמין/ה למעגל את מי ש..." וכל מי שמתאים לאמירה – נכנס פנימה. בתורות, ניתן לכמה ילדים להתנסות ולעמוד במרכז ולהזמין.
- ② עיבוד קצר: האם היו הזמנות שכולם יכלו להשתתף בהן? מתי הייתה תחושה של "כולם שייכים"? איך נראית הזמנה שבאמת פתוחה לכולם? שימו לב למילים מזמינות לעומת מילים מחריגות: מה ההבדל בין הזמנה שכוללת רבים לבין הזמנה שמבודדת? מי מגדיר בדרך כלל "מי שייך"?

סיכום בוא שב בצעגל (10-15 דקות)

- ① נחזור להגדרה הקודמת של מעגל (אוסף של נקודות הנמצאות במרחק שווה מהמרכז) ונשאל: מה זה אומר מבחינה אנושית? מה זה אומר על שוויון, על קרבה, על המקום של כל אחד.
- ② נתלה או נרשום על הלוח את מקור המילה קומזיץ

קומזיץ – מסיבה מסביב למדורה

*מקורה של המילה קומזיץ ביידיש: "קום זיץ" תרגומו "בוא שב".

יש אומרים שבשימוש המקורי לא היה הכרח במדורה דווקא, אלא ארוחה שמתקיימת בחוץ. אנשי הפלמ"ח אימצו את המילה לציון הישיבה סביב המדורה, ובמשמעות זו נותרה עד ימינו.

מתוך אתר האקדמיה ללשון העברית

- ③ נשאל: איך מתנהגת קבוצה שאומרת "קום זיץ – בוא שב" לעומת קבוצה שאומרת "אין מקום"? איזו קבוצה אנחנו רוצים להיות? מה אנחנו יכולים לעשות כדי להיות קבוצה שדואגת שיש מקום לכולם במעגל?

- ④ מחשבה לסיכום: בל"ג בעומר המדורה הופכת להיות מרכז המעגל שלנו. חשבו, כמה מאמץ ומחשבה נכנסים לתכנון המדורה – איסוף קרשים, מציאת מקום, אמצעי בטיחות, עטיפת תפוחי אדמה. **כך גם נשקיע מאמץ ומחשבה במעגל שלנו, ונוודא שאף אחד לא נשאר בחוץ.**